

ФЕСТИВАЛЬ ІМЕНІ Г.Ф. МАНІЛОВА, ЯК ІНТЕГРУЮЧИЙ ЧИННИК У РОЗВИТКУ НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ХХІ СТОЛІТТЯ

(на прикладі Північного Причорномор'я України)

Шеремет Віта Василівна

викладач

Відокремлений підрозділ «Миколаївська філія
Київського національного університету культури і мистецтв»
м. Миколаїв, Україна

Введение./Introductions. Вивчення і наукове осмислення регіональних культур, особливостей їх виникнення і розвитку в контексті соціального буття є важливим фактором вивчення історії українського народу, культури та рушійних сил формування його духовності.

Народно-інструментальне мистецтво є невід'ємною складовою частиною музичної культури, і органічно входить в побут та мистецьке життя людей, проявляючись в численних видах і формах аматорського і професійного індивідуального та колективного музикування. Воно є одним з основних видів музичного мистецтва, і виконує різноманітні соціальні функції пізнавального, виховного, розважального та іншого спрямування.

Сьогоднішнє соціокультурне буття північнопричорноморського краю показує, що зазначений вид мистецтва став провідним жанром музичної культури Північного Причорномор'я, це підтверджується зростаючим конкурсним та фестивалним рухом у регіоні. Одним із важливих об'єднавчих заходів, що дає ґрунт для творчого зростання та професійного удосконалення виконавської майстерності інструменталістів «народників», для обміну досвідом, методиками викладання, – став на Миколаївщині новий фестиваль народно-інструментального мистецтва, імені Григорія Феофановича Манілова.

Цель работы./Aim. Метою даного дослідження є презентація широкому науковому загалу історії, завдань та функцій нового фестивалю інструментально-

оркестрового виконавства, визначення ролі цього заходу в розвитку народно-інструментального мистецтва північнопричорноморського регіону та його значення для культури краю.

Материалы и методы./Materials and methods. Для розуміння шляхів та умов розвитку народно-інструментального мистецтва регіону, подієвої рефлексії навколо нього та виникнення нових явищ в культурно-мистецькому житті краю, – було розглянуто наступні джерела: наукову літературу з проблем розвитку музичної культури і мистецтва регіону, зокрема народно-інструментального жанру (автореферати дисертацій С.Кірієнко, А.Крижановської; статті П.Вакуліна, О.Макаренка, В.Мурзи, Є.Стиркул; монографії В.Євдокимова, О.Макаренка, Л.Носова); краєзнавчі джерела з проблем історії, культури, розвитку жанрів музичного мистецтва (матеріали державних архівів Миколаївської, Одеської, Херсонської областей; публікації В.Іванова, О.Гриневича, О.Ковальової, В.Чистова).

Застосування аналітично-пошукового методу (у відборі та аналізі літератури, у з'ясуванні ролі Г.Манілова у розвитку народно-інструментального мистецтва регіону), конкретно-історичного підходу (у розгляді умов формування народно-інструментального жанру в певні історичні періоди розвитку культури регіону), ретроспективного аналізу (у порівнянні явищ та їх соціокультурного значення в історичній проєкції), компаративного підходу (у вивченні споріднених явищ в розвитку жанру у різних субрегіонах Причорномор'я), – дало змогу прослідкувати закономірності розвитку жанру в регіоні та формування умов для виникнення у ХХІ столітті таких заходів як Фестиваль та Конкурс народно-інструментального мистецтва імені Г.Манілова.

Результаты и обсуждение./Results and discussion. Для розуміння значення конкурсно-фестивального руху, було досліджено передумови становлення, а також, особливості розвитку народно-інструментального мистецтва в регіоні.

Культурний простір Північного Причорномор'я сформувався двома шляхами: з одного боку культуру регіону зумовлювали числені переселенські народно-музичні традиції представників різних національностей, а з іншого боку,

– значний вплив на всі мистецькі процеси краю справляло освічене міське населення міст-портів регіону, що в основному було представлене військово-технічною інтелігенцією та робітниками суднобудівних заводів, які виявляли високий попит до мистецької освіти та участі у культурному житті суспільства.

Визначна роль у розвитку музичної культури і мистецтва регіону належала Григорію Феофановичу Манілову, – видатному громадському діячу, музиканту, організатору та керівнику багатьох самодіяльних, військових, та професійних виконавських колективів. Одним з таких колективів, – був заснований Г.Ф.Маніловим у ХХ столітті, оркестр народних інструментів ВУОРМ (Всеукраїнський оркестр робітників-металістів), який створив цілу епоху в культурі краю та існував у різних складах з 1923 по 1980 роки. Величезна заслуга Г.Ф.Манілова полягала в організації та функціонуванні колективу на професійних засадах. Вже у перше десятиліття своєї творчої діяльності, отримавши визначні нагороди та призові місця на загальнодержавних конкурсах, оркестр ВУОРМ став відомим на просторі колишнього Радянського Союзу, вів активну концертну та освітню діяльність, та виборов право у повному складі вступити на навчання до Одеської консерваторії, таким чином, перетворившись із самодіяльного – у професійний виконавський колектив. Після навчання, оркестр продовжив свою діяльність, як професійний колектив Одеської філармонії. З лав оркестру вийшли багато керівників оркестрових колективів різних складів, які з успіхом функціонували у різних містах України, Росії, Казахстану.

Пам'ять про видатні заслуги музиканта-диригента Г.Ф.Манілова та його оркестру була вшанована тим, що започаткованому у 2015 році Фестивалю та Конкурсу народно-інструментального ансамблево-оркестрового мистецтва було надане його ім'я. Фестиваль проходить у м. Миколаєві один раз на два роки.

За період від заснування Фестивалю імені Г.Манілова до сьогодні, – він відбувся вже втретє (2015, 2017, 2019), його статус змінився від регіонального до всеукраїнського, кожного разу збираючи під своїм патронатом все більшу кількість учасників. Фестиваль та Конкурс проводиться за підтримки Національної всеукраїнської музичної спілки, Асоціації баяністів, акордеоністів

України, Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової та присвячується утворенню аматорського оркестру народних інструментів під керівництвом Г.Ф. Манілова.

Метою заходу є популяризація і розвиток народно-інструментального виконавства, знайомство з досягненнями відомих творчих колективів та окремих виконавців народно-інструментального мистецтва України, знайомство з інноваційними формами сучасного українського народно-інструментального мистецтва; збагачення у виконавців досвіду конкурсних виступів та виявлення найбільш яскравих концертних виконавців; розширення творчих зв'язків працівників народно-інструментального мистецтва України та сприяння обміну досвідом роботи.

Завданнями Фестивалю та Конкурсу імені Г.Манілова постали: відзначення утворення аматорського оркестру народних інструментів під керівництвом Г.Ф. Манілова; здійснення впливу професійної виконавської майстерності на формування смаку молодих музикантів з різних міст та навчальних закладів; підвищення педагогічної майстерності та методичного рівня викладачів; розширення та збагачення навчального репертуару новими музичними творами; виховання естетичних смаків студентської молоді; задоволення культурно-естетичних потреб шанувальників народно-інструментального мистецтва; духовне виховання молоді на кращих зразках української музичної культури.

Фестиваль імені Г.Манілова, збирає всі творчі сили регіону та України. В дні фестивалю йде безперервний творчий контакт на рівнях: слухачі – виконавці, диригент – колектив – слухач, виконавці-майстри – виконавці-учні, тобто здійснюється *інформаційно-комунікативна* функція народно-інструментального мистецтва.

Програми виступів учасників фестивалю кожного разу оновлюються та урізноманітнюються, включають як зразки музики національної і поліетнічної, класичної, так і твори у нових стилях (*постмодерн, неофольк*), що кардинально відрізняється від програм творчих змагань кінця ХХ- початку ХХІ століття,

проходять майстер-класи видатних педагогів та виконавців, і в цьому полягає реалізація *пізнавальної* функції музики, яку забезпечує фестиваль у концентрованому вигляді..

Безперечним є здійснення в процесі творчих заходів, в рамках фестивалю, *естетично - виховної* функції народно-інструментального мистецтва, тому що мистецтво формує чуттєвість людини, загальний-емоційний настрій, отже в даному випадку, функція реалізується на прикладі виступів музикантів-майстрів, які збуджують у молодих музикантів бажання удосконалення майстерності, прагнення до висот виконавства.

Суспільно-перетворююча функція міститься у самому процесі творчості, під час сценічного виконавства – це перетворення певного музичного матеріалу за допомогою уяви, вражень, що впливає на світосприйняття як виконавців, так і слухачів.

Висновки./Conclusions. Сьогоднішнє соціокультурне буття краю показує, що народно-інструментальне мистецтво, розвиваючись у Північному Причорномор'ї з початку ХХ по ХХІ століття, стало провідним жанром музичної культури регіону, тому природним виступає процес виникнення та розповсюдження конкурсно-фестивального руху, що є рушійною силою, інтегруючим чинником в розвитку народно-інструментального мистецтва та засобом зміцнення творчих зв'язків між музикантами регіону та України.

Фестиваль імені Г.Манілова має особливе значення серед подібних заходів, з причини самої ідеї фестивалю: продовження справи Г.Манілова, присвята видатній особі та видатному колективу. Фестиваль поєднує творчі сили учнівської молоді і професійних виконавців та педагогів, забезпечує реалізацію основних функцій музично-виконавського мистецтва, збагачує творчій потенціал музикантів.

Народно-інструментальне виконавство Північного Причорномор'я відіграє важливу роль у культурно-мистецькому житті регіону, у забезпеченні художніх потреб і формуванні музичних смаків населення.